

Internetul – cum să-l utilizăm în siguranță

Lumea virtuală, asemenea celei reale, prezintă o serie de **riscuri**. Atunci când vorbim de utilizarea Internetului de către copii și tineri o parte dintre acestea se referă la: hărțuire și amenințare, furt de date personale, expunere la materiale ilegale sau cu conținut „dăunător”, pornografie sau ademenire a minorilor către diverse comportamente riscante.

Hărțuirea, cunoscută drept **cyberbullying** atunci când are loc pe Internet, implică folosirea tehnologiilor informației și comunicațiilor, cum ar fi mail-ul, telefoanele mobile, site-urile web defăimatoare, blog-urile etc., cu scopul de a ataca în mod deliberat, repetat și ostil, un individ sau un grup de indivizi.

Hărțuirea cibernetică poate consta în trimiterea de e-mail-uri care pot conține amenințări, remarci sexuale, încitări la ură, șicanări ale victimelor precum și afișarea oricăror declarații false ce au ca scop umilirea victimei. Amenințările pot fi private sau publice, pe forumuri și grupuri de discuție.

Agresorii cibernetici pot divulga date reale, cu caracter personal, despre victimele lor pe site-uri și forumuri sau pot publica materiale în numele lor cu scopul de a le defăima și/sau ridiculiza. De asemenea, unii agresori pot trimite și e-mail-uri de amenințare și hărțuire, în timp ce alții publică bârfe și instigă alte persoane la comportamente răutacioase împotriva victimelor.

În această situație, victima poate să blocheze e-mailurile sau SMS-urile ofensatoare sau să-și creeze o nouă adresă de e-mail ori un nou cont de utilizator. Dacă este vorba despre un chat public sau un cont pe o rețea de socializare (Atenție! Copiii își pot crea un cont pe rețeaua de socializare Facebook numai dacă **au 13 ani împliniți**) se poate adresa moderatorului pentru a bloca agresorul, poate folosi setările de confidențialitate ale contului.

Totodată, copiii victime trebuie să păstreze (prin salvare de pagină ori fișier, sau captura de ecran) orice mesaj, comentariu, secvență audio sau video pe care agresorul le-a postat. Dacă actele de hărțuire nu încetează și au un caracter de amenințare pentru copil sau îi provoacă o stare de frică și insecuritate, recomandăm părinților să facă plângere la secția de poliție pe raza căreia se află unitatea de învățământ sau din zona în care locuiește elevul.

Conform ultimelor cercetări prezentate de către Organizația „Salvați Copiii” 40% dintre tinerii Uniunii Europene sunt expuși riscului **pornografiei pe Internet**.

Încrederea se poate dezvolta rapid în mediul online, sub masca anonimatului pe care Internetul îl oferă.

Agresorii on-line caută copiii prin intermediul internetului și dezvoltă cu aceștia relații on-line - apropierea de victimă prin atenție sporită, bunătate, schimburi de muzică, cunoașterea hobby-urilor copilului, empatizarea cu eventuale probleme ale acestuia. Se poate ajunge până la prezentarea unor clipuri sau imagini pornografice copilului, în speranța de a-l face mai ușor să accepte astfel de „acte”. Unii agresori întreprind demersuri de a se întâlni cu copii racolați prin acest mod. Ademenirea online poate apărea prin intermediul oricărui mijloc de comunicare online, nu doar prin rețele sociale – camere de chat, programe de instant messaging, etc.

Conform ultimei cercetări realizate de către Organizația „Salvați Copiii”, jumătate dintre adolescenții care utilizează Internetul postează fotografii pe net, iar 92% nu știu unde să raporteze o situație de genul expunerii la un conținut on-line dăunător.

Orice acțiune cu caracter preventiv în acest domeniu trebuie să aibă ca punct de plecare identificarea obiceiurilor de utilizare a serviciilor de internet de către elevi.

În acest context, recomandările preventive trebuie să vizeze:

- protejarea datelor personale și a parolei – prin date personale înțelegând inclusiv adresa, școala unde învață minorul, informații despre familie etc
- evitarea întâlnirilor cu persoane cunoscute pe internet sau anunțarea părinților despre intenția unor astfel de întâlniri; de altfel, părinții copiilor care utilizează frecvent internetul și rețelele de socializare ar trebui să se intereseze despre această activitate a lor, cu cine și ce comunică, ce site-uri vizitează și cu ce gen de persoane interacționează. Acest gen de verificare se poate realiza cu ajutorul unor programe speciale care se pot încărca în computerele utilizate de copii, aceste programe putând fi achiziționate inclusiv în România de la firmele specializate de software.

- selectarea atentă a imaginilor pe care le postează pe internet – este vorba de conștientizarea faptului că odată postate aceste fotografii pot fi văzute sau folosite de oricine, oricând. Totodată, fotografiile postate „pot spune ceva” despre profilul tău în cadrul rețelei.

- respingerea unor contacte „agresive” venite din partea altor persoane și anunțarea acestor incidente.

Orice situație de abuz asupra minorilor, petrecută în mediul online, trebuie sesizată Poliției, fie în mod direct, la cea mai apropiată unitate, fie prin intermediul Internetului, pe site-ul www.efrauda.ro. De asemenea, Organizația Salvati Copiii gestionează un help line destinat semnalărilor situațiilor de abuz sau agresiune pe internet, oferind și consiliere privind siguranța pe internet, pentru copii și părinți. Acest help line poate fi accesat la www.oradenet.ro Conform cercetării din 2014 a acestei asociații, principalele informații furnizate de copii pe rețele de socializare sunt: poze în care se distinge clar fața copilului (81%), numele de familie (61%), numele școlii la care învață (59%) și vârsta sa corectă (47%). Un procent semnificativ dintre copii postează pe Internet chiar numărul de telefon (10%) sau adresa (16%).

Ce înseamnă date cu caracter personal?

Datele personale sunt datele proprii unei persoane, folosite pentru identificarea acesteia și care au un caracter privat: nume și prenume, codul numeric personal, data nașterii, adresa fizică sau electronică, numerele de telefon, naționalitatea, limba, sexul, contul bancar, amprente, înregistrarea vocii, fotografii, adresa IP, școala și clasa din care fac parte, programul familiei etc. Datele personale permit identificarea unei persoane fie direct, fie prin alăturarea mai multor elemente de informație.

RECOMANDĂRI PĂRINȚI

- **Supravegheați** activitatea copilului dumneavoastră pe Internet;
- Folosiți Internetul împreună cu copiii, **căutați cu ei informații care să-i intereseze**;
- Așezați **computerul** conectat la Internet într-o **zonă deschisă**, de unde puteți ușor supraveghea copilul, de preferat în camera de zi;
- Folosiți anumite **mecanisme de control parental** și instalați **instrumente de filtrare a Internetului**, ca măsuri suplimentare de supraveghere;

- Arătați copilului cum să folosească **setările de siguranță**;
- Învățați copiii să nu dea niciodată date personale sau poze celor cu care corespundează pe Internet;
- Explicați-le copiilor că nu este bine să nu stabilească, fără acceptul dvs., întâlniri cu persoane pe care le cunosc doar de pe Internet. Discutați despre riscurile la care se pot expune;
- **Încurajați-vă copii să vă spună** dacă cineva din mediul online îi face să se simtă inconfortabil ori le provoacă teamă;
- **Învățați-vă copilul ce înseamnă autoprotecția pe Internet.** Dacă un site încurajează copiii să transmită numele pentru a personaliza conținutul acelui program, ajutați-l să-și găsească un nume fictiv;
- Încurajați-vă copilul să aibă o **atitudine responsabilă, cuviincioasă inclusiv pe Internet**, să nu transmită vulgarități, amenințări sau injurii;
- În cazul în care sesizați schimbări negative în comportamentul copiilor, discutați cu aceștia și încercați să aflați cauzele care au generat aceste modificări. Discutați cu cadrele didactice și apelați la specialiști care vă pot oferi sprijin în gestionarea situației;
- Pentru faptele abuzive din **online**, răspunderea e în **offline**, adică în mediul real;
- Internetul poate crea **dependentă**! Nu lăsați copiii să petreacă ore în șir în fața ecranului, stabiliți de comun acord un program de utilizare a calculatorului și oferiți-le alternative de petrecere a timpului liber!
- Nu folosiți dispozitivele electronice ca alternativă la lipsa de disponibilitate de a petrece timp cu copiii dumneavoastră! Internetul nu poate înlocui afecțiunea, conversația și educația pe care le pot oferi numai părinții în timpul petrecut împreună cu copiii. Dacă acest timp este pierdut, riscurile utilizării greșite a Internetului devin din ce în ce mai mari.

RECOMANDĂRI PENTRU COPII

- Nu oferi persoanelor întâlnite pe Internet **informații personale** despre tine sau familia ta;
- Nu spune parola de la e-mail-ul tău altor persoane în afara părinților; dacă le comunică această parolă prietenilor sau altor persoane, acestea pot trimite mesaje jignitoare în numele tău sau pot intra pe site-uri interzise;

- Dacă vrei să te întâlnești cu o persoană pe care ai cunoscut-o pe Internet, anunță-ți părinții anterior; **oamenii pot fi foarte diferiți de ceea ce au pretins că sunt pe Internet** și astfel poți deveni victima traficului de persoane și a altor întâmplări tragice;
- **Evită să postezi pe Internet fotografii care te surprind în ipostaze indecente**; acestea sunt personale și nu trebuie să ajungă la cunoștința oricui navighează pe Internet; ele pot fi folosite, mai devreme sau mai târziu, pentru a vă face rău, ție sau celor apropiați; în plus, odată ce asemenea fotografii vor fi făcute publice, nu vei mai putea decât foarte greu să ștergi din amintirea ta trauma rușinii și umilinței la care ai fost expus. Gandește-te foarte bine înainte de a te expune într-un mod indecent dacă vrei să îți păstrezi sau să îți pierzi demnitatea de ființă umană!
- Nu uita că **nu tot ceea ce citești sau vezi pe Internet este adevărat!**
- Nu da curs îndemnurilor, sarcinilor și provocărilor pe care le primești în cadrul unor **jocuri online**, care fac referire la viața reală și te îndeamnă să săvârșești fapte ce îți pot pune viața în pericol sau îi pot afecta pe cei din jur;
- Nu te teme de cei care te amenință pe Internet, ca să te determine să faci ceea ce doresc ei. Ei nu au putere asupra ta, doar te păcălesc pe tine că ar avea vreo putere și doar dacă-i crezi au putere! În realitate, singura lor putere este anonimatul. În fața unor adulți responsabili, precum părinții tăi, profesorii sau polițiștii, medicii sau psihologii, agresorul tău se va dovedi mai neajutorat decât tine, pentru că el se știe vinovat. Dacă te amenință că are acces la informații confidențiale ca să îți arate că e bine informat, nu uita că în realitate are acces numai la informații care se găsesc foarte ușor pe Internet și nu dovedesc nimic. Așa că, nu ezita să anunți un adult în care ai încredere că ești victima unei agresiuni sub orice formă pe Internet și vei fi protejat!
- Dacă cineva te face să te simți inconfortabil pe Internet, poți oricând să renunți la comunicarea cu acea persoană. Nu ești obligat să stai pe Internet mai mult decât consideri tu și nici să suporti ceea ce îți provoacă neplăcere sau teamă.